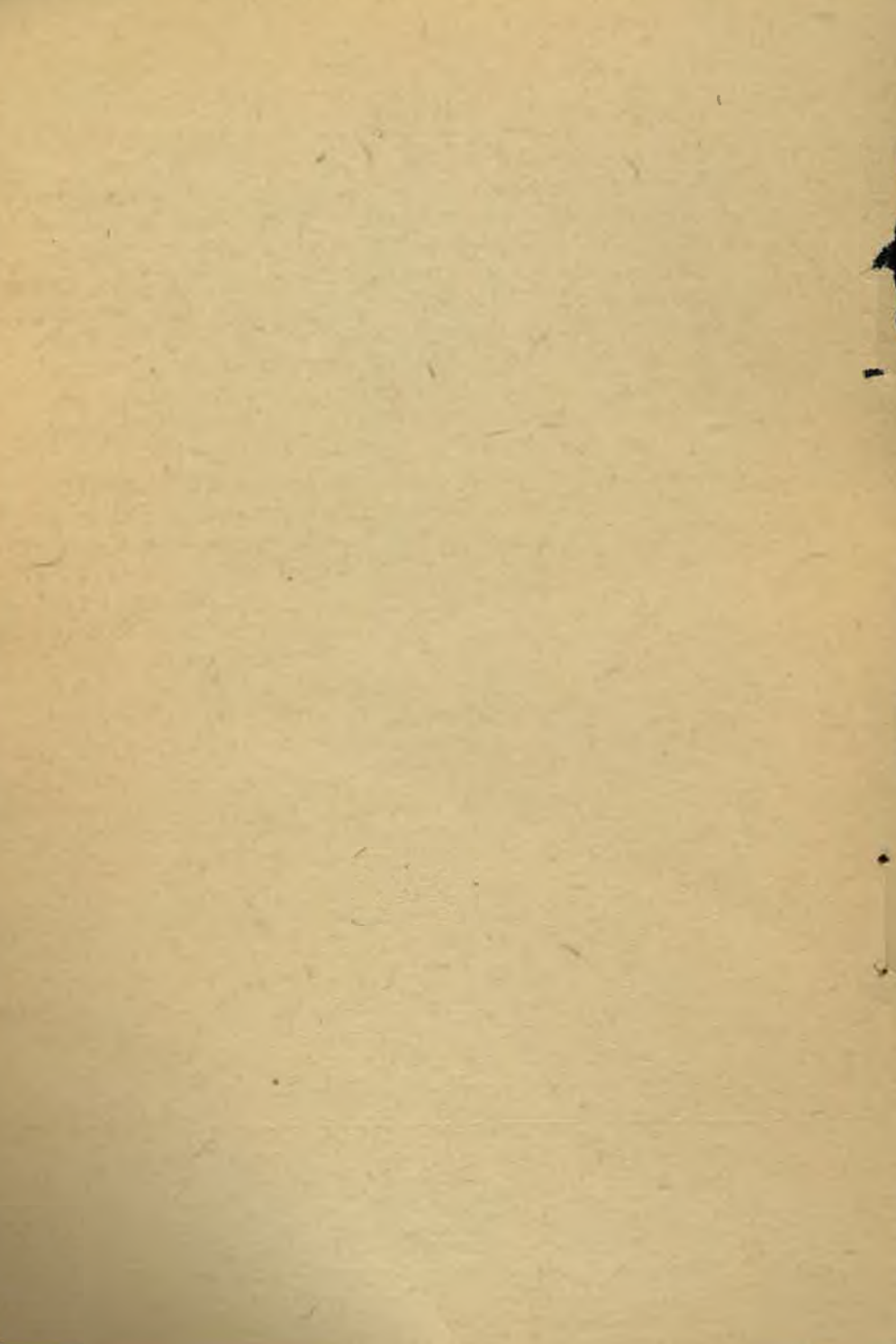
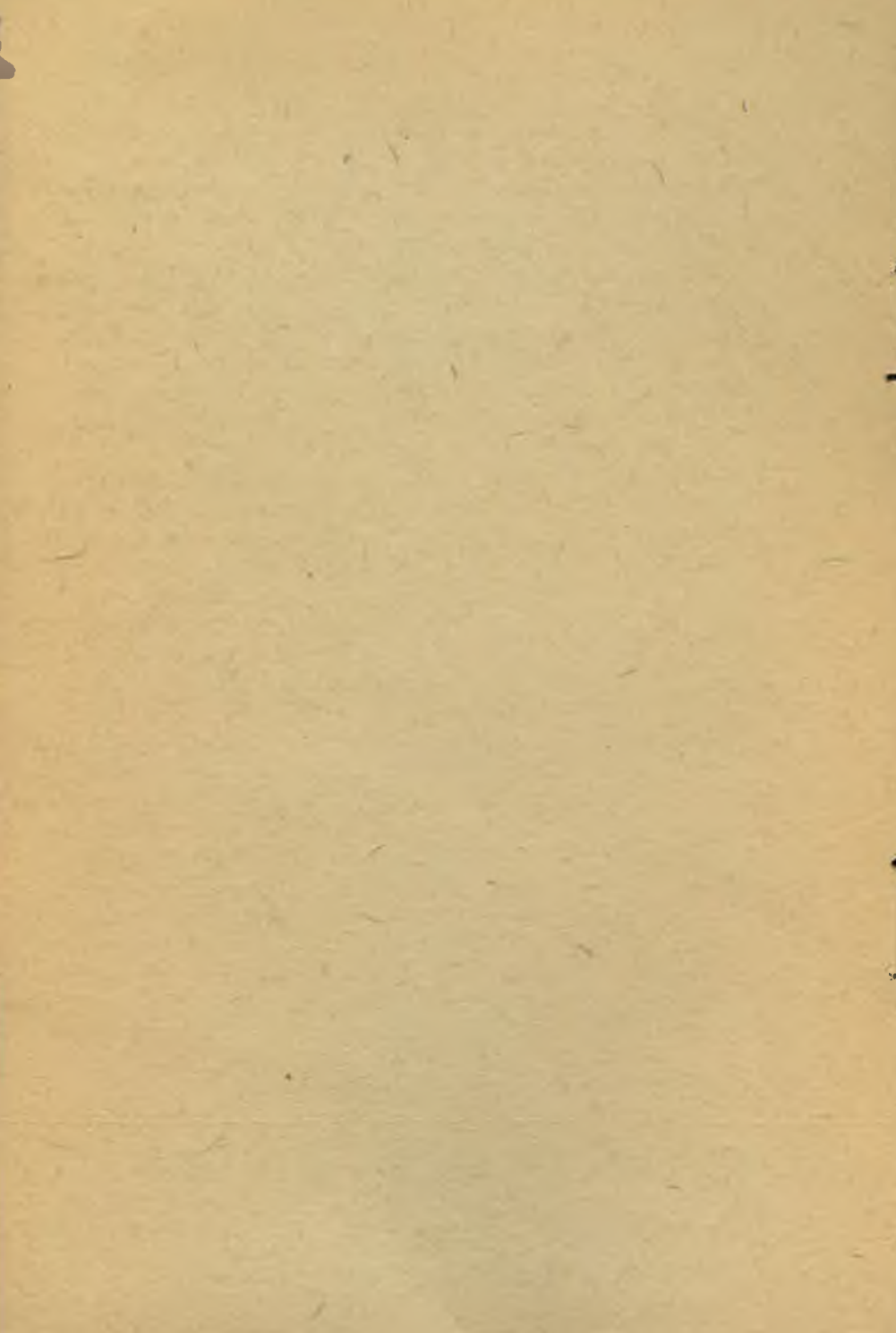

Ludvík AŠKENÁZY

D ě t s k é e t u d y

Pásmo sestavil Vratislav Bartůněk

Otec: Teď ti povím, jak jsme si tě vymyslili. Bylo to hodně dávno, nosil jsem ještě manšestrové kalhoty, z nichž máme polštářek pro kočku. - Byl večer, já jsem přišel domů, zatopil jsem a hrál jsem si ruce. Maminka tam nebyla, našel jsem jen malý bílý lísteček, a co na něm bylo napsáno, už dnes nevím. Chodívalo se tehdy hodně na schůze, možná, že ten lístek vypadal takhle: /bere do ruky lístek, čte/ "Jsem na poradě, ohřej si špenát!" Anebo takhle /bere jiný/: "Přijdu pozdě, umyj po sobě talíř!"...

Už nevím, co tehdy měla - jistě nějakou důležitou věc. Rozsvítil jsem a pak zhasil. Snad se mi tenkrát docela líbilo, že jsem zbyl tak sám a sám, uvařil jsem si hodně tmavý čaj a zapálil si cigaretu /přinese si čaj, zapálí cigaretu/. Ale co budu dělat? Co kdybych si zahrál na housle? Nikdo tu není, tak co... /přinese housle, hraje, po chvíli pokračuje, melodie houslí podmalovává jeho slova/. Za oknem byla modrá zimní noc, jak bývá v Praze v měsíci únoru, kdy chodci spěchají domů, brouzdající se rozbředlým, černým sněhem. /Možno-li, promítnout příslušný diapozitiv, u stolu Otce jen malá lampička/. Potmě jsem si docela lehounce brnkal, ale už mi to neskýtalo takovou útěchu jako kdysi. Najednou se mi zachtělo, aby tu někdo byl - že vlastně ta moje muzika není nějhorší... Možná, že se mi tehdy jen docela obyčejně zastesklo... Zavolám. Zeptám se, jak se jí daří a kdy přijde domů. Možná, že jsem řekl /telefonuje/: Dobrý večer! Nevíš, čím bych mohl otevírat kompot? Ne, ne hruškový, švestkový. Proč? Já nevím, mně to prostě chutná. - Co dělám? - Hraji na housle. - Ale nic mi není, co by mi bylo? Když jsem položil sluchátko, trochu jsem se rozveselil. Už se mi nechtělo myslet na bazaličku, která v té písni nikdy nerozkvetla. Měl jsem velikou radost, že maminka ještě dnes, za hodinu nebo

za dvě přijde, že přijde a bude mít možná na plášti nebo na vlasech roztálou vložku sněhu a vlhkou tvář... Tenkrát jsem začal myslet na překvapení. Jenže jsem nic nevymyslel. Tak jsem šel do koupelny, že si vyčistím zuby a půjdu si lehnout. V koupelně ležel na lavici kus růžového trikotu a moc se mi zalíbil, protože byl měkounký a čistý a byly na něm dvě drobné podivné čárky, ty vypadaly jako oči. Řekl jsem si, že z tohoto trikotýnu udělám maňáska - a to že bude překvapení. Nejdříve jsem sešil dva plátky toho trikotýnu, a to byla hlava. Ještě dostal dlouhou bílou košilku z kapesníku - a byl na světě /přinese maňáska/. A on to přijal samozřejmě. Seděl a čekal, co se stane. Vidíš, teď jsem tě stvořil a jméno tvé bude človíček... No, copak mi povíš ? Jak se ti tady líbí ?

Človíček: Ale líbí... Jenže jsi mne moc nažehlil.

Otec: Jestlipak víš, že umím hrát na housle ?

Člov.: Hm...

Otec: Hrávám o bazalce. /ozve se melodie houslí/

Člov.: To já znám. To je o loučení.

Otec: A tak jsme si povídali. A tu přišla maminka.

/Maminka přichází/ Sedla si, tak jak byla, v plášti, trochu unavená, a hned

Matka: Co je to tu na stole ?

Otec: To je maňásek. Je vymyšlený, rozmlouvá se mnou, jako bychom se dlouho znali, ale s tebou asi mluvit nebude. A jmenuje se človíček.

Matka: Ten má ale hezkou košilku !

Otec: řekla maminka a usmála se docela drobně jen řasami a nosem a tou svou první vráskou. - Náhle jí padl pruh světla na tvář a byla velice krásná. Tak jsme si tě vymyslili.

/Hudební předěl. Otec ve tmě odejde, matka v županu buď sedí u stolu nebo leží na improvizovaném lůžku. Leží-li, tedy otec leží vedle. Jinak se jeho hlas ozývá ze tmy. - Tu se do hudby ozve sotva slyšitelné "MAMA", příp. z pásku zesílený tep lidského srdce/

Matka: Najednou jsem se probudila - zdálo se mi, že mne někdo volá. Kolem byla řidnoucí tma a ticho. Vstala jsem a šla bosa k oknu /naznačuje hereckou akci/ - nehodil-li někdo oblaček. To bývá; možná, že vskutku nikdo nevolal, jen hodil k oknu penízek nebo hrstku země. Ale na ulici nikdo nebyl - noc již bledla a daleko na východní straně svítilo něco jako kulaté mléčné okénko. -- Co všechno ti v tom hlase bylo - kolik lidí a kolik vzpomínek, šepot i křik, radost i bolest... Jako by to bylo volání všech, které znám - a zároveň hlas jednoho jediného člověka...
Rozsvítila jsem lampu na nočním stolku. Podívala jsem se na svého muže a lehce jsem se dotkla polštáře u jeho hlavy. A on se probudil.

Otec: Lehni si, nastyďneš.
Copak ti je ? Spi.

Matka: Někdo volal ! Poznala jsem ho po hlase - ale nevím, kdo to je.

Otec: Spi, vždyť tu nikdo není, jen ty a já.

Matka: Já jsem však nešla spát a najednou mi z vedlejšího pokoje, kterému jsme již tehdy říkali dětský, zavonělo jablko. A já jsem zatoužila, aby byl den a aby se mi nic nezdálo. Ale ten hlas jsem už neslyšela - jen se ve mně náhle pohnulo dítě, které jsem měla pod srdcem, a to jsi byl ty.

Tak jsme se poznali.

A vůbec jsem nevěděla, jaký jsi, že ztratíš kolo-
běžku a že budeš falešně zpívat. A že nebudeš
jíst zeleninu a že také někdy zalžeš.

Hudební předěl - příp. onen tep lidského srdce - pak
řík nemluvněte.

Divka: Člověk se narodí, a hned
křičí.
Nikdo mu nerozumí,
ale všechny potěšil.

Člov.: Tady jsem já ! dív.: řve člověk.

Člov.: přišel jsem žít.
Jsem tu dobře ?
Narodil jsem se u
dobrých lidí ?
Ve slušném století ?
Nevedu náhodou válku ?
Je tady zrušeno otroctví ?
Mám správnou barvu
kůže ?
Vhodný původ ?
Smím dýchat ?
Tak děkuju.

Během básně možno promítat diapozitivy různých malých dětí/
ako poslední - déle nechat - příp. fotografii dítěte, kte-
ré bude hrát Človička z batolecích let.../

Hudební a zvukový předěl

Otec: Když jsme včera procházeli kolem toho nehezkého domu
z červených neomýtnutých cihel, vyšla z něho sestra, d
cela obyčejná, v bílém plášti a modré kapuci. Zastavil
se před námi, jako kdybychom byli staří známí, které
člověk zdraví pouze očima. Jen tě lehounce objala a
povídá: "Málem bych tě nepoznala." A ty seszeptal:
"Odkud mne znáte ?" Sestra se zasmála a šla dál; sestra
mají vždy naspěch.

Otec: /pokračuje/ Proto bych ti chtěl dnes říci, že v tom če-
veném domě přicházejí na svět lidé. Měli by mu dát bíl
omýtku - lidem na počest a slávu. Také by tam měly být
na střeše dvě vlajky - jedna růžová a druhá modrá, a

když se někdo narodí, měli by je vytahovat na žerď, aby celé město vidělo, že se právě narodil člověk - chlapeček nebo ~~hář~~čička.

Tady jsem tě poprvé uviděl.

Nejdřív jsem čekal doma, až mne zavolají. Každou chvíli jsem se díval z okna, jako by měl někdo přijet. Vtom zazvonil telefon. /zvedá sluchátko/ Volala sestra v modré kapuci, ta, kterou jsme včera potkali - že ses mi narodil a že piješ mléko. Ještě jsi vůbec neměl jméno a už jsi, příteli, křičel. "A jděte do biografu", povídá ta sestra. Ale já jsem zůstal doma se sousedem Vorlem.

Příštího rána jsem šel do porodnice. /Obléká se, bere švestky a květiny/ Koupil jsem rumunské švestky a tulipán. /přichází k lůžku - diapozitiv porodnice/. Když mě uviděla maminka, zatvářila se lhostejně.

Matka: Jejeje, tys přišel. Přece jen jsi přišel...

Otec: Přísně se podívala, jak vypadám a jestli se jevím jako otec.

Matka: Ludvíku, a - vezmi mne za ruku, to tady dělají všichni muži. Tady se bere za ruku.

Otec: /bere ji za ruku, rozpačitě/: Tu máš rumunské švestky. A manáška jsem dal panu Vorlovi, když je tak sám. A my už ne...

Matka: /ukousne si, plačtivě/: Ty švestky jsou ti tak sladké...

Otec: A držela mne za ruku, jak je to zvykem. Ale náhle se změnila. /křik nemluvnat/

Matka: Poslouchej, to je on !

Otec: Kdo ?

Matka: No - on - a křičí !

Otec: Vždyť jich křičí asi devět ! Nebo možná jen osm...

Matka: Aťsi - ale já ho poznávám !

Otec: Potom jsi přijel na bílém vozičku. Bylě vás na něm pět a to byli tvoji první kamarádi. Všichni jste byli červení, jen holčička vypadala trochu fialově.

Človíček: Nojo, holka ! /opovržlivě/

Otec: Jestlipak se někdy v životě uvidíte, přátelé ? Byli jste si podobní a všichni jste měli srdce na levé straně. Tehdy jste se vešli na malý bílý voziček - zítra vám možná nestačí naše planeta. - Maminky si děti vzaly k sobě a ta naše řekla:

Maminka /s miminkem/: Podívej se, jaké má prsty, jako člověk, jako a jenže malinké, i oči má jako člověk, i řasy, i vrásky. - A teď už jdi, jdi už !

Tma. Diapozitiv dítěte. Přichází dívka, směrem k obrázku:

Dívka: Dobrý den, můj milý ! Za malou chvíli tě roztáhneme záclony. Pustíme ti do pokoje slunce. Je dnes hezky. Mírně zataženo bude až odpoledne, střídavě oblačno k večeru. Velká tlaková vlna z Hebrid tentokrát mine naše území. Na stole máš žlutou kytku a ovesné vločky. Tvůj šasek Ferdinand už snídá. Sluneční prasátko bude na stejném rohu stolu jako včera. Bohužel, jako včera se zase nedá chytit. To kulaté červené blýskavé, to se jmenuje rajske jablko. To ještě neznáš, víš ? To kulaté modré blýskavé, to se jmenuje globus. To ještě neznáš, víš ? Tak pojď ! /napřahuje náruč k obrázku/

Tma. Hudební předěl. Na scénu přichází hoch s dětskou ohrádkou - v ní začíná recitovat. Po předposlední verši - diapozitiv vězeňské mříže. Po poslední verši - vězňové za mříží koncentračního tábora.

Hoch: Celý rok to trvá, celý rok,
než člověk pozná,
že síť není jako země nebo mše,
že je vymyšlená, spletená z tenkých provázků,
chycená za dva háčky.
No Bože, to je toho.
Jednoho dne sundá člověk svou první mříž /Hoch
vyleze z ohrádky/
Rozkročený a rozešmátý,
ničeho se nedrží.
Toho dne se o něho máma začne bát. /diapoz. - pauza/
A už nikdy nepřestane ... /diapoz. - hudební motiv
války/

Tma. Na scéně usedá ke stolku Otec s novinami, pak přichází
Človíček.

Otec: Dříve visely v předsíních rákosky a pásek od kalhot
měl mimo jiné funkci didaktickou. Jeho význam po-
klesl nejen s vynálezem šlí, ale také s příchodem
pokrokových prvků do výchovy dětí předškolního věku.
Dnes používáme metody přesvědčovací. Je to metoda
obtížná, ale její plody jsou překvapivé.
Povím vám o tom, jak jsme rozbili okno. Totiž ne
my - on je rozbil, a bylo to první okno v životě
toho dítěte. Jaký div, že řinčení skla na našem
dvorku zaznělo osudově. Dosud jsme nikdy nic ne-
rozbili, jen modrý kafáček. Střepiny ležely na
dvorku a správce na ně stoupla bosou nohou. To
zkalilo atmosféru ještě víc.

Ženský hlas za scénou: Prokrista, člověk aby tu ještě hlí-
dal cizí děti. Kdo by je vychovával, každý je samá
schůze...

Otec: A tu jsme si uvědomili nutnost zábroku.
Dosud jsme žili mírným pokojným životem, a pokud
jde o modrý kafáček, ten...

Človíček: ... byl stejně u ouška naprasklý...

Otec: Ano. Ale teď mezi nás vstoupil - jak se říká - sám život. Kdo jsi ? začal jsem onen památný rozhovor.

Človíček: Jsem dítě.

Otec: To je fakt. - Tak vidíš, já jsem byl také dítě... Jestlipak víš, že jsem byl dítě ?

Človíček: A byl jsi hezké dítě nebo ošklivé ?

Otec: Počkej, nemudruj, to sem nepatří. To víš, že jsem byl hezké dítě... Ale tím se nezdržujme ! Chci si s tebou promluvit. Ty máš ovšem štěstí, že žiješ v nové době, kdy se s dětmi vůbec mluví. Protože se mnou nikdo nemluvil; měl jsme tatínka, a ten nosil řemen...

Človíček: Tati, a to byl pásek vojenský?

Otec: Ne, byl civilní, ale to sem nepatří... Samozřejmě, že byl civilní. Říkám ti to proto, abys pochopil, že se dnes s dětmi zachází docela jinak. Vy si dnes žijete jako nikdy. Protože se s vámi počítá do budoucnosti... A jak sis mohl vůbec myslet, že jsem byl ošklivé dítě ?

Človíček: Já jsem si to nemyslel, mně se líbíš.

Otec: Tak vidíš. Tak je to. My vás dnes vedem přesvědčováním, a vy si toho nevážíte. Dnes mají děti plno-právnost. Mluvíme s tebou jako s dospělým, vysvětlujeme ti věci. Otcovsky, laskavě... Nevrt sebou, krucifix ! Seď rovně, když s tebou mluvím !

Človíček: Ano...

Otec: Tak vidíš... Cos měl k obědu ?

Človíček: Bramborové knedlíky !

Otec: Podívejme se, bramborové knedlíky. To říkáš jen tak mimochodem... Jestlipak víš, co pro nás znamenaly bramborové knedlíky ?

Človíček: Já... totíž... tatínku..

Otec: Nepřerušuj ! Máš štěstí, že ses narodil právě před pěti lety. Možná, že kdybys přišel na svět dříve, dopadlo by to s tebou všelijak... Dnes tě chceme vést metodou přesvědčovací. - Ale jak tě mohlo napadnout, že jsem byl ošklivé dítě ?

Človíček: Tatí... /zkroušeně/

Otec: /laskavě/ Copak ? Co bys chtěl ?

Človíček: Tatínku, nemohl bys mi dát dnes docela výjimečně pohádek ? Já totiž hrozně spěchám - my si hrajeme na garáž...

Úder do činele - tma - hudební předěl

Matka: Na odpoledne jsme měli lístky do Tylova divadla, a nikdo nám v tom nepřekážel, protože přišlo na návštěvu děvčátko v brýlích, docela nová přítelkyně z parku.

Boženka: /se představí/

Matka: Jmenovala se Boženka, měla pihy a špičatý nos. A byla mnohmluvná, ale to nevadí, když my budeme v Tylově divadle. Jdeme na Lakomce, a vy si tu s Boženkou pěkně hrajte.

Boženka: /udiveně/ Na Lakomce ?

Otec: Ale když jsme se vrátili z divadla, věci již měly svůj průběh. Nikdo si nás nevšimal a byli jsme zbyteční. V koupelně se hrálo divadlo a my jsme jen stáli za dveřmi a poslouchali jsme, ježto jsme neměli vstupenku.

Matka: Nevíme, které to bylo jednání - zdá se, že třetí.

Otec: A možná, že čtvrté.

Boženka: Dejte mi to !

Človíček: Nedám !

Boženka: Ani švestky?

Človíček /tvrdě/: Nemám !

Boženka: Velice vás prosím, nedal byste mi jen trochu zavařeniny pro moji nemocnou matku ?

Človíček: Zavařenina není !

Boženka/zoufale/: Ani když si kleknu ?

Človíček/nekompromisně/: Klekněte si. Mně je to jedno...

Boženka: Tak já klečím. Slitujte se alespoň nad mou nemocnou matkou !

Človíček: Nemohu ! Zavařenina není... Sbohem !

Matka: Tak ta neznámá zoufalá žena musela odejít.

Otec: A my jsme vytušili, že je konec, a tak jsme zaklepali na dveře koupelny.

Matka: Dobrý večer, děti ! To máte takovou hru ?

Človíček: Ano, je to hra, ale divadelní !

Boženka: A jmenuje se Lakomec !

Matka: Měli také openu a ta byla z modrého županu.

A v první řadě seděla mycí houba, v druhé kulaté mýdlo a na galerii hubený kartáček se svou chotí pastou Kalodont. Ti si tam hověli celé odpoledne a v přestávkách poslouchali vodu kapající do vany.

Matka:

Otec: A my jsme stále myslili na odmítnutou nemocnou matku. Jak to, že děti nechali tu její nešťastnou dceru odejít s prázdnýma rukama...

Otec: ... bez zavařeniny...

Matka: Děti, ty vůbec neovládají zákony dramaturgie,

Otec: Vždyť ta hra v podstatě neměla konec. Ten lakomec se měl představit -

Matka: - a ta matka přece jen svou zavařeninu měla dostat.

Otec: A také by se ke konci mohla uzdravit.

Matka: Takhle to drama bylo bez východiska.

Tma - hudební předěl

Dívka: Jednou za měsíc nebo jednou za rok někdo na světě najde starý prasklý hrnec a v něm sestercie nebo telary nebo dukáty nebo pražské groše.

Hrnec odevzdá okresnímu muzeu.

Někdy se odevzdává také jedna zkušební mince chemickému analytikovi. Ten ji váží a koupe a žihá a pak napíše vzorec; nevynechá ani drobet sole, která se tam dostala z potu nebo ze slz, roz z lakoty, zaslou čmouhu od krve a mastný flíček od jitrnic.

A ještě zaznamená, že té černé špíny na penězích bylo i tentokrát moc.

Tma - hudební předěl

Otec: V pátek jsme byli požární ochrana.

Já jsem telefonoval, kde hoří. On bral hovory, protože byl služba, potom vytruboval poplach, nasazoval přilbu a s velkým trubením vyjížděl ze stanice.

Človíček: /předvádí, o čem otec hovoří/

Otec: A byla to dlouhá hra, takže nebrala konce.

Haló, je to požární ochrana ?

Človíček: Ano, co si přejete ?

Otec: V Pardubicích hoří pornikárna. Konec hlášení.

Človíček: Děkuji. Už tam jedeme. /vyjíždí/

Haló, tady Pardubice. Hlásíme splnění rozkazu.

Otec: Děkuji. Neprodleně se vraťte. V Chrudimi hoří továrna na ovocné šťávy.

Človíček: Slyším. Jedu se všemi vozy do Chrudimi !
/vyjíždí/

Haló, tady Chrudim. Hlásím splnění rozkazu.

Otec: Děkuji. Okamžitě jeďte do... do...

Človíček: Kam prosím ?

Otec:... Do Kostelce nad Černými lesy. Hoří tam kávovar.

Človíček: Děkuji. Už tam jedeme. /vyjíždí/

Otec: Začalo to být jednotvárné. Všechna města jsme uhasili i Kostelec nad Černými lesy. V Chrudimi hořelo třikrát, v Pardubicích dokonce šestkrát. Ale požární ochrana byla neúnavná. - To se musí zpestřit ! Vždyť je to přece hra !
Haló !

Človíček: Haló, zde požární ochrana... Co si přejete ?

Otec: Je to stříhání psů ?

Človíček: Ne, požární služba !

Otec: Mohl byste mi ostříhat foxteriéra ?

Človíček: Zde je požární ochrana ! Když hoříte, tak to řekněte, jestli ne, tak nás nevyrušujte!
Konec !

Otec: Tak vám tedy pěkně děkuju, že přijedete ! Ale tu sukýnku mu musíte přistříhnout opatrně, protože je tuze lechtivý. A můžete u nás zůstat, budeme mít krupicovou kaši !

Človíček: Zde je hasičárna. Prosím, nehoříte náhodou ? Poněvadž kdybyste hořel, tak vás ještě můžeme zachránit...

Otec: Konečně jsem se vás dovolal - to stříháte, prosím, osobně ?

Človíček: Pane, volejte nás, jen kdybyste hořel. Konec hlášení ! /odkládá "sluchátko", jde k otci/:

Člov.: Tati, představ si, před chvílí volal nějaký pítomec a chtěl stříhání psů. Jako kdyby nevěděl, že u nás se jenom hasí požáry !

Otec: Ha...Kdo by to mohl být ? To musil být ale nevidaný troubleles a hnup !

Hra je, mili přátelé, vážná věc. Když si náhodou hrajete na požár, nedělejte z toho stříhání psů ! A teď mi promínte...

Halo, požární služba ? Musíte honem do Pardubic, hoří tam perníkárna !

Človíček: /vyjíždí/

Tma - hudební předěl -

Hoch: Nejmilejší lidská hra je hra s kuličkou.
S hliněnou, skleněnou, stříbrnou, zlatou...
Nejmilejší lidská hra je hra s kuličkou v hlavni.

A pak s hliněnou koulí, na které bydlíme,
vlastně bez činže a bez domácího.

Je to trpělivá koule,
hedná jako stará tažná kobyta k dětem.

Vozí nás na svém hřbetě,
a tolik, tolik se snaží,
abychom nespádli.

Držme se, děti !

Tma - hudební předěl - diapozitiv rakety

Otec: v pyžamu, nejprve na předscéně, pak si jde lehnout na lůžko a přichází k němu syn - herecké akce v souladu s textem:

Meziplanetární raketa vznikla nouzově.

Časně ráno chodívá ke mně syn do postele pro pohádky. Bývá to někdy nepohodlné, zejména v neděli. V neděli tikají hodiny pomaleji a lidé dospávají. Děti bohužel ne.

A tak se mi tuhle neděli nechtělo vyprávět pohádku. /usíná/

Človíček: Dobré jitro !

Otec /ospale/: Dobrýtro !

Človíček: Tatí, nevyprávěl bys mi pohádku ?

Otec /ospale/: Cože ?

Človíček: Po - hád - ku !

Otec / vstane, jde na předscénu/: Bylo to vážné. Tak se zrodila myšlenka na meziplanetární raketu. Kosmické prostory jsou nadozírné, je možno cestovat dokonce nekonečna. V meziplanetární raketě /protahuje se, zívá/ je možné dokonce spát. /jde si lehnout, vrací se do předchozí situace/:

Budeme si hrát na meziplanetární raketu. Poletíme na Měsíc a potom na hvězdy... Já vždycky zůstanu v raketě a ty půjdeš na průzkum...

/pro sebe: a já si zatím schrupnu.../

Človíček: Tatí, a jsou vůbec takové rakety ? Nevymyslel sis to třeba ? Řekni mi raději pohádku. Já nemám rád ty všelijaké výmysly.

Otec: Samozřejmě že jsou. Já jsem si to nevymyslel. A je to mnohem lepší než pohádka. Ta je vymyšlená. Ale dneska, v kosmickém věku, jsou rakety úplně normální věc ! Za chvíli poletíš raketou i pro mléko !

Človíček: No, když myslíš...

Otec: Tak pozor ! Letíme ! Drž se pevně ! /letí/
První zastávka - Měsíc ! Pobočníku, vystupte a proveďte podrobný průzkum ! O svých pozorováních mi podávejte hlášení /zívá/

Človíček /v pozoru - salutuje/: Provedu, soudruhu veliteli ! /odchází, provádí "pozorování", střelí z "pušky" atd./
Podávám hlášení, že jsem spatřil srnku měsíčnou !
/Vyleze na židli, zakymácí se, spadne/:Právě jsem skoro spadl s Měsíce !

Otec: Dobrá, Pokračujte v cestě. - Zastavit na hvězdě
Pluto a zjistit vyživovací situaci ! /ospale,
usne/

Človíček: Co zjistit, soudruhu veliteli ?
/třepe s otcem, marně/: Co mám zjistit, tati ?
- Bože, to je práce ! Tak já teda jdu na prů-
zkum ! /Přijde z kuchyně, žvýká rohlík/:
Soudruhu veliteli, hvězda Pluton je v pořádku !

Otec: Dobrá, děkuji vám. Konejte dál svou povinnost !

Človíček: Provedu ! /usedá k "řízení", "letí"/

Otec: Kde jsme ?

Človíček: To nevím. Zdá se mi, že se ta hvězda jmenuje
Nanuk. Ale nikdo není doma.

Otec: Tak tedy pojedeme znovu na Zem. Obráťte raketu
vzhůru nohama a směr: Země !

Človíček: Provedu ! Směr Země ! Pozor - Země se blíží...
/oba spadnou na zem/: a už jsme na zemi...

Otec /vstává a ohmatává se/: To vidím ! A copak, cesto-
vání raketou se ti nelíbilo, že jsi tak pospíchal
s přistáním ?

Človíček: Ale jó, bylo to pěkné, Zastaviš u hvězdy a
projdeš se po kopcích.. Moc hezké to bylo. Ale já
se těším, že mi na Zemi povíš tu pohádku...

Gong - tma - hudební předěl

Dívka: Děti jsou malé, a proto milují zdrobněliny.
Každé dítě chce mít něco docela malého, připa-
dá si pak větší.
Slunci říkají děti sluníčko, zní to trochu de-
jemně,
jedna sluneční skvrna je mnohokrát větší
než celá naše legrační planeta.
Jednou jedna japonská holčička se dívala na nebe
a řekla:

Boženka: Koukej, mami ! Hříbeček !

/diapozitiv atomového hříbu - zvuková kulisa -
pád děvčátka - tma - zvuk pokračuje/

Otec: Rád bych ti, milý diváku, poskytl o Adolfsku podrobnější zprávy, ale vše, co se dotýká této země, je opředeno přísným tajemstvím a kruh osob zasvěcených do mlhavé záležitosti adolfské je možno spočítat na prstech jedné ruky.

O Adolfsku vědí jen tři: Čeněk Kroupa, Radim Michálek a Luděk Cetynů. A ještě jeden Adolfan žije v naší rodině. Prvních kusých a nedostatečných známkách o existenci Adolfska se nám dostalo právě jeho prostřednictvím v pondělí u oběda. Dojedli jsme polévku, na talíře se rozdělával špenát s vejcem, když tu najednou slyšíme hlas:

Říká: Jde si sednout ke stolu, kde sedí Matka a Človíček/

Človíček: Ciz bajadus !

Otec-Matka nereagují

Človíček /hlasitě/: Ciz bajadus !

Matka: Přines teploměr !

Otec: Jak to teploměr ? Co s tím má společného teploměr ? Musíme se nejdříve zeptat, co znamená ciz bajadus ? A kde to říkají ?

Človíček: Ciz bajadus znamená: já nebudu jíst špenát a je to v řeči adolfské.

Matka: V řeči adolfské ?

Otec: A prosím tě, kde je ta země, kde se takhle mluví ?

Človíček: Adolfsko je tajná země mezi náměstím krále Jiřího a Riegrovými sady. A sestupuje se tam kanálem v naší ulici. A hlavní město adolfské země se jmenuje Tunt.

Otec: Když je to taková významná země, tak má jistě taky presidenta, ne ?

Človíček: Abys věděl, tak náhodou má. A je to Josef Hovorka. A jezdí tam podzemní autobus a v tom autobusu se promítají kreslené filmy. Protože to je taková prima země pro děti.

Otec: Zajímavé. A má ta země taky armádu ?

Človíček: Má. Ale to je vojenské tajemství. Každý den se v Adolfsku konají velké vojenské přehlídky. A jezdí tam tanky a protiletadlové dělostřelectvo a ... /zarazí se/

Otec: Co a ?

Človíček: A už nic. Už ti nic nepovím, protože jsem tě toho vyzradil stejně až moc.

Otec: /vstává od stolu, jde na předscénu/: A to je vše, co vím. Kromě té příhody s Boženou - ale ta je zcela bezvýznamná. Božena totiž do Adolfska nesměla vůbec na tu zemi těžce doplatila, takže dnes o ní nechce ani slyšet. - Božena byla totiž hrozně zvědavá, a když se v naší ulici z ničeho nic objevil adolfský jazyk a Čeněk Kroupa, Radim Michálek, Luděk Četynů a ještě jeden Boženin přítel - vy jistě víte, který - náhle a tajemně odcházeli neznámým směrem, pocitovala Božena zklamání i bolest a život pro ni začínal ztrácet, jak se říká, smysl. A byla strašně zoufalá z toho, že neumí ten jazyk a vůbec že je holka. Hrála si sama na chodníku, ale duší, duší byla v Adolfsku.

Boženka /si hraje na chodníku, přichází Človíček/:
Vezmi mne s sebou do Adolfska !

Človíček: To nejde, tam nesmíš. My jsme pod přísahou. Do Adolfska civilní osoby nemůžou. A holky teprve ne.

Boženka: A kde je to vaše Adolfsko ?

Človíček: Mikde.

Boženka: Kdybys nelhal ! Já stejně vím, že Adolfsko je. Včera odpoledne tam šel Čeněk Kroupa a sám to říkal.

Človíček: Kecal. - No, já už musím jít. /zdraví adolfským vojenským pozdravem/: Čokoš kučuk !

Boženka: Tak si jdi, kam chceš, třebas i do toho Adolfska. Ale řekni mi alespoň, co je to čokoš kučuk ?

Človíček: My jsme pod přísahou, my nemůžeme nic prozradit !

Boženka: Řekni mi to, prosím tě, a já ti také něco prozradím. Anebo ti dám omalovánky. Co je to čokoš kučuk ?

Človíček: No - nemůžu...

Boženka: Já ti dám tužky. Omalovánky ti dám, a k tomu ještě tužky !

Človíček: Barevné ?

Boženka: Barevné.

Človíček: A...baterku nemáš ? Kulatou anebo placatou ?

Boženka: Baterku nemám... ale červenou svíčičku, tu mám !

Človíček: Tak to.. tedy.. přines...

Boženka: Jůů, ty jsi prima...

Otec: A tak spolehlivě se tvářil...

Boženka /jde pro slíbené věci/: Copak to asi bude - čokoš kučuk...

/vrací se s věcmi/: Tak tady to máš !

Človíček /bere věci/: Čokoš kučuk je po česku tě - bůh.../rychle odchází/

Boženka /zklamane/: Těbůh ? A to je všecko ?

Človíček: Jo.Tak - čokoš kučuk !

/Otec: Takové bývají konce velkých záhad.... /

Tma - hudební předěl

Dívka: Nejhorší je, paní, když se děti začnou ptát,
nejhorší je, když se děti ptají:

Proč a co a kdy a kdo ?

A proč ?

Nejhorší je, když na vás vyvalí

čisté oči, paní,

černé nebo zelené s puntíkem

anebo modré až k zalknutí

a koukají k vám nahoru.

A všechny se narodily před válkou, paní,

za války, paní,

anebo po válce.

Hoch /přichází a opakuje/:

A všichni se narodili před válkou, paní,

za války, paní,

anebo po válce...

Tma - hudební a zvukový předěl

I. přestávka

Otec: V úterý jsme se pohádali.

Človíček: Vy můžete všechno, a já nemohu nic... Když se vám na mně něco nelíbí, vynadáte mi. Ale co když se mně něco nelíbí na vás ? Nedávno jsi mi vysvětloval, co je to demo.. demokracie...

Otec: Říká se demokracie..

Človíček: No tak demokracie. Ale proč to nezavedeme u nás ? Já jsem tu jako dítě utlačovanéj...

Otec: My tě živíme, a proto jsi nám povinen poslušností. Včera se ti líbil maňásek a my jsme ho hned koupili. A vycházíme ti všestranně vstříc. Máš vojáčky a koloběžku...

Človíček: To je pravda. Jenže ty jsi říkal, že všichni lidé mají stejná práva, a já žádná práva nemám...

Maminka /poodejde s tatínkem stranou/: Co teď uděláme ?

Otec: Nic. To je obyčejná vzpoura. Takové názory není možno trpět. Takové názory se musí vykořenit v zárodku. Neříká sprostá slova ?

Matka: Neříká, mluví docela slušně.

Otec: Hm. A neměli bychom mu vytknout ještě některé staré prostopášnosti ?

Matka: Vždyť je docela hodný. Víš, tatínku, já ho chápu. Já jsem vlastně taky utlačovaná...

Otec: Tak ty taky?! - Už to mám. /Jde ke stolu./ Zavedeme si knihu stížností, aby byla demokracie pro všechny. Tady je sešit. A když se ti něco nezdá, zde je kniha stížností. Každý z nás, máma, já i ty, má právo si stěžovat. V sobotu tu bude schůze. Tam se stížnosti projednají a zaujme se stanovisko. A to je rovnoprávnost.

Človíček: To bude fajn. A já taky budu zaujímat stanovisko ?

Otec: Samozřejmě. I ty můžeš zaujmout stanovisko. /rozevírá noviny, začíná číst. Matka odnáší nádobí, syn si prohlíží sešit/
Na co bych si tak mohl stěžovat ?

Človíček: Tatí, neznáš nějakou hezkou stížnost ?

Malá hudební mezihra... setmění... pak rozetmívání, rodina se shromažďuje ke "schůzi"

Otec: Jsou dvě hodiny. Zahajují tímto projednávání zápisů v knize stížností. - Tak copak tu máme ?

Středa: Mámá mi nechtěla půjčit kukátko a kukátko je pro všechny. - Pátek: Mně nechutnají játra - a proč je musím jíst ? Tátovi nechutnají játra a játra nejí...

Hlásí se někdo o slove ? Nikdo ? Tak tedy ke zmíněným stížnostem. Pokud jde o játra, ne-souhlasím se stížností podepsaného. Je třeba, soudruzi, vidět objektivní příčiny. Játra obsahují vitaminy...

Člaviček /se hlásí/: Prosím, co je to objektivní ?

Otec: To sem nepatří. Tomu bys nerozuměl, počkej, až vyrosteš. Tedy: Játra obsahují vitaminy, podporují tvoření krvinek a zároveň a ostatními vnitřnostmi jsou biologicky nejcennější. A to je zvláště pro dítě ve vývinu velmi důležité.

A pokud se týče stížnosti ve věci kukátka, je to kukátko divadelní a ne na hraní.

Hlásí se ještě někdo o slove ? Nikdo ? Je to tedy jasné a schůzí končím.

Ne, a je to. Schůze byla, stížnosti se projednaly. A zítra k obědu budou játra. A basta fidli.

Člaviček: Když vy mně ale vždycky přesvědčíte, že nemám pravdu. A pak tomu říkáte demokracie...

Otec:/v popředí scény/: Jak to vlastně je ? Kdo je v právu ? Ano, játra skutečně podporují tvoření krvinek, to je nad slunce jasné. Játra se musí jíst, zejména když je někomu šest let. Co já, soudruzi, já už, přesím nerostu ! Já - ~~ag~~ bez nich obejdu !... Nejo, ale te ubohé dítě ! Když mu to, chudáče, vůbec nechutná ! A já si tak krásně pokrytecky žiju - bez jater...

/Otec:/ Není jiné východisko - v zájmu demokracie se dám na játra. Brr !

Tma - hudební předěl

Hoch: Nikdo neví: bylo to už, nebo to teprve bude ?
Jednou se vracela poslední kutálka z poslední války. Tři heligóny, dva bombardóny, činely, buben a jedna nesystemizované flétna.
Za nimi šel jeden, jediný desátník v záloze.
A snažil se držet krok.
Ale neměl s kým.
Nesl svinutý prapor, prožraný radioaktivním prachem. Byl to první fosforeskující prapor na světě, ale byl den a tak ho nikdo neviděl.
Ach, du lieber Gott, říkal si desátník. Taková krásná kutálka a žádné dítě za ní neběží...

Tma - hudební předěl

Otec: Na náměstí máme kostel a v kostele je andělíček. Andělíček se tváří lhostejně, ba trochu povýšeně, má ulomené křidýlko, drží v rukou kroupenku, a když mu do ní položíte minci, kývá vděčně hlavičkou. A na jeho podstavci je nápis: Zaplať Pán Bůh ! - Človíček, zánícený badatel a znalec náměstí krále Jiřího, objevil andělíčka a snažil se poctivě rozluštit jeho tajemství.

/diapozitiv andělíčka odpovídajícího popisu/

Človíček přichází k otci: Tatí, jak přiletěl, když má ulomený křidýlko ?

Otec: Nepřiletěl. Dali ho sem lidi.

Človíček: A - tatí, proč kývá hlavičkou, když je dřevěný ?

Otec: To je takový mechanismus, víš ?

Človíček: Hm. - A vůbec - co je tohle za zázrak, když andělé přece nejsou ?

Otec: No - nejsou.

Človíček: A - tatí, dej mi, prosím, deset haléřů, já bych šel za andělem...

Otec: Prosím tě, na takové hlouposti přece nebudu dávat peníze !

Človíček: Tatínku, prosím pěkně, když on tak kývá hlavičkou...

Otec: Tak tu máš, ale už mi s tím nechoď !

Človíček: Děkuju !

Človíček: Mamí, dej mi prosím tě, deset haléřů, já bych šel za andělem.

Matka /mu dává/: A proč to chceš ?

Človíček: Když on tak hezky kývá hlavičkou...

Otec: Ty to přece jen, synu, přeháníš. O svatou církev je dnes výborně postaráno. Duchovní otcové mají pěkné platy a ještě se při mši napijí vína.

Človíček: To já všechno nevím, tatí, ale když ten andělíček kývá hlavičkou... /odchází/

malá mezihra - setmění a zas nasvícení

Matka: /přichází zvenčí/: Víš, co dělá ten náš syn ? Zastavuje neznámé lidi-před domem a dojemným hlasem prosí: Pane, nemohl byste mi dát deset haléřů? My tady totiž máme anděla a ten je červeně natřený... Krásně vám děkuji..

Človíček /za scénou/: Pane, nemohl byste mi dát deset haléřů ? My tady totiž máme anděla a ten kývá hlavičkou... Krásně vám děkuji...

Otec: No, to je pěkné !

Človíček /přichází vesele/

Otec: No pojď sem, žebráčku boží, no pojď ! /bere ho za ucho/: Jak si to vlastně představuješ, synu ?
Vždyť děláš estudu celému domu !

Človíček /plačtivě/: Já vím, tati, když ale ten andělíček kývá hlavičkou.

Otec: To je sice hezké, ale my přece nebudeme podporovat andělíčky. Vždyť jsme bezvěrci ! A jak tě vůbec mohlo napadnout žebrat ? To všechno není možné jen tak nechat. To si musíme rádně promyslit a udělat sebekritiku.

Človíček: A co je to sebekritika ?

Otec: Člověk dělá chyby a človíček tím spíš. Ale chyby je si třeba uvědomit, přemýšlet o nich a přiznat si je. A potom...

Človíček /dychtivě/: Co potom ?

Otec: Potom může být leccos napraveno, když to člověk myslí upřímně.

Človíček: Já to myslím upřímně, tatí, čestné slovo !
A to už je ta sebekritika ?

Otec: Ano. Když to myslíš upřímně...

/sám/: No vida, syn to pochopil ! To se nedaří ani dospělým !

Setmění - hudební předěl - diapozitiv naznačuje exteriér ulice

Človíček si cosi šeptá s Hochem - ten mu dá desetihalér - vrtí hlavou - človíček běží ke kostelu -
potká otce:

Otec: Ta hanba... tak tohle je ta tvoje upřímnost ?
To ti pěkně děkuju !

Človíček: Neboj se, tatí ! Já ti dnes večer udělám znovu sebekritiku !

Otec /ho vleče za ucho/: Já ti ukážu sebekritiku !

Človíček /s pláčem/: Když on ten andělíček kývá hlavíčkou, víš ?

Gong - tma -- hudební předěl

Otec: Byli jsme spolu na procházce ve Strašnicích.
Nedaleko krematoria jsme uviděli pohřební vůz.
Ve voze ležela rakev. /diapozitiv/

Človíček: Tatí, ten je rozvážkový, víš ?

Otec: Ano, rozvážkový.

Človíček: A co rozváží ?

Otec: Nebožtíky.

Človíček: A co je to nebožtík ?

Otec: Mrtvý.

Človíček: To jako když umře ?

Otec: Tak jest, synu.

Človíček: Tatí, a kde leží ?

Otec: Kdo kde leží ?

Človíček: No - nebožtík.

Otec: Vzadu.

Človíček: Docela vzadu ?

Otec: Ano, docela vzadu.

Človíček: A každý musí zemřít ?

Otec: Každý, synáčku, každý. To už je lidský úděl.

Človíček: Ty ale umřeš dřív než já...

Otec: To víš, že umřu dřív než ty...

/Otec/: A už o tom nemluv... Pojď, půjdeme doleva, tam je louka a rostou tam kopretiny a sedmikrásky.

Človíček: Tatí, a sedmikrásky taky tumírají ?

Otec: Pojď, koupíme si zmrzlinu. A už se na to auto nedívej...

Človíček /ohlíží se po autě/: A musí nebožtík ležet vzadu ?

Otec: Musí. A jakou bys chtěl zmrzlinu ? Vanilkovou ?

Človíček: Tatí, a nemohl bych já, až umřu, sedět vedle šoféra ?

Otec: To můžeš. To by došla šlo. Ale nesměl bys na něho mluvit, protože to je proti dopravním předpisům !

Človíček: To jsem rád ! Já budu mlčet a vůbec se s ním nebudu bavit. Jenom když můžu sedět vedle šoféra. To už se vůbec nebojím!

Otec: Pojď, natrháme kopretiny. Uděláme si kytici. Dokud jsme živí. A možná, že chytíme kopcásku.

Od té doby se již nebojí smrti. A já se jí nebojím také. Když budeme sedět vedle řidiče...

/tato báseň přijde před prózu o pohřebním voze/

Hoch: Jedna rota byla již tak dlouho v poli, že měla nejkomfortnější kryt na celé ruské frontě.

Chodila se tam ohřát i smrt.

Dávala si hrát vždy stejnou gramofonovou desku,

píseň lancknechtů, ještě z třicetileté války.

Smrt ji poslouchala s hlavou něžně skloněnou, byla v té době právě trochu zamilovaná.

/Hoch- Kapitan Kurzbündig jí dával vždycky porci z
pokr./: důstojnické menáže,
a Smrt mu pokaždé mlčky potvrdila jejich
gentlemanskou dohodu:
Žádný mrtvý v kompanii kapitána Kurzbündiga !
Jednou přiběhl z noční hlídky
zcela zasněžený nováček Wagner;
vypadal jako ledový rampouch, který se utrhl
se střechy.

Jak to vypadáte, zařval Kurzbündig,
takhle chcete vstoupit do Moskvy ?
Čím jste v civilu ? Houslistou, co ?
Pitomče !

Pane kapitáne, hlásil se vojín Wagner,
viděl jsem Smrt, kývala na mne a volala:
Pojď sem, Wagnere, ty malý muzikante !

Dobře, řekl kapitan Kurzbündig,
nechceš se zúčastnit přehlídky na Rudém
náměstí, nemusíš.
Pošlu tě s balíčkem k své ženě Elfriedě,
Norimberk, ulice Hanse Sachse 16a.
Odevzdáš jí ikonu a špek. Máš dovolenou
z rodinných důvodů.

Stalo se.

Večer byl kapitan Kurzbündig na Smrt
maloučko nabručený.
Co je vám, řekla Smrt. Nejste náladový,
kapitáne.

Pusťte gramofon.

Nekecvejte mi vaším kostnatým prstem na
vojáky, má drahá, řekl Kurzbündig,
ono je to znervózňuje. Vypadají pak jak
zběhlý rampouch.

Ach, řekla Smrt, myslíte-li malého Wagnera,
chtěla jsem se ho jen zeptat, jestli by mi
nezahrál na housle.

/Hoch -: A co tu vůbec dělá, když si pro něj mám
pokr./ příští týden přijít
do čísla 16a v ulici Hanse Sachse,
Norimberk ?

/tma - hudební předěl - pak text o pohřebním voze/

Hoch: Byla jedna malá holčička a plakala.
Nezlobte se, seděla na nočníčku a hořce
plakala.

Jmenovala se Eva. Ano ?

Uplynulo půldruhé hodiny. A nikdo nevěděl,
proč pláče.

Dej mi trochu slziček, říkám jí.

Schovám si je do malé černé bedýnky.

To se jí líbilo. Naplakala mi jich hrníček
a pak přestala.

Boženka: Říkala mi máma, že taky budu máma.
Budu mít chlapečka, kulatýho a kudrnatýho,
a taky holčičku, ta bude copatá a hubatá.
A teďka mám prosím strach.
Co když se jim něco stane. Tak brečím.
Nemůžeme, Ludvíku, teď hned spolu udělat
takový svět,
kde se nikdo nebojí ?

Hoch: Dali jsme se do práce a udělali jsme ho.
Ten svět se nám ale opravdu povedl.
Byl s plasteliny, celý červený, taky zevnitř;
sopky jsme neudělali, hranice jsme vynechali,
masárna se nám tam nevešla, na věznice taky
místo nezbylo.
Ten svět si vzala Eva do postele
a já šel domů a pustil jsem si noční zprávy.

Diapozitiv zeměkoule ještě chvíli - příp. rozhlasové
zprávy - mixáž

Rodina u stolu, otec otevírá rodinné album.

Človíček: Tatínku, co je to ?

Otec: Album. Rodinné album.

Človíček: Album ?

Otec: To je taková kniha a v ní jsou fotografie dědečků a babiček a strýčků a tetiček, a tadyhle je maminka, když byla ještě holčička...

Matka: ...a tohle je tatínek, když byl na vojně...

Človíček: A co je tohleto mrně ?

Matka: No to jsi přece ty, když jsi byl ale úplně maličký...

Otec: A tohle je dědeček. Ten padl v první světové válce. Byl až v Bosně a Hercegovině.

Človíček: Padl ?

Matka: Zastřelili ho. A babička zůstala sama...

Človíček: Jé, mami, tohle je legrační klobouk !

Matka: Takové se tenkrát nosily. I tvoje teta ho nosila.

Otec: A na tomhle obrázku je strýček Koutecký. Byl profesorem matematiky. Měl dva syny. Jednoho z nich popravili fašisté za okupace v Drážďanech a druhý zemřel v koncentračním táboře.

Človíček: Tatínku, a co to byla okupace ?

Otec: Okupace ?

... já ti teď vysvětlím,
co to byla okupace.

Přitáhli na kamionech a pancéřích;
do toho se sneslo několik tisíc vybraných
urostlých mladíků. Měli padáky z balónového
hedvábí,
co se hodí na šustivé bluzičky; generál se
koukal triedrem z kopečka a nařídil:

/Otec:/ Země tato, mlékem a strdím oplývající, se tímto až na další zabavuje. Mléko dodat do mlékárny, strdí složit v intendantuře, zbraně odevzdat na radnici, židy na stadiónu, registrace pracovních sil ve školách. Podlahy vydrhnout, vinné sklepy otevřít, postele čerstvě ustlat. Vyhlašuji výjimečný stav.

Důstojnictvo si zatím prohlíželo západ slunce z okupovaných balkónů.

Blahopřáli jeden druhému, řkouce:

Jak jsme mohli tuto krásnou zemi vynechat v našich

válečných plánech ? To by si byla nezasloužila.

/během básně se promítají vhodné dispozitivy z okupace/

Hoch: Říkali mu Jarda, také Jarda bláznivej, a ponejvíce Cvok. Jarda byl kůň, starý valášek a hnědka, ke všemu ještě veterán bez penze a bez medailí, kterému nedali ani trafiku. U Králů ve Stříbrném Přívoze se objevil hned po té válce válce před jedenadvaceti lety. Přijel na něm voják, stejně hubený a mírný, jenže ještě koktavý. Nabídl Jardu lacino, za dvě slepice, deset vajec a jednu voskovou svíci.

Dívka: Koníček se jmenoval Gvardějec, ale to u Králů nikdo nedovedl pořádně vyslovit, a tak mu při prvním poklepání na hubené boky řekli, Jardo, a to už mu zůstalo. Vojáček se s ním loučil nerad; dlouho stál v blátě u plotu, hladě valáška jedním prstem po hnědé srsti za uchem a po velkých žlutých koňských zubech. A kůň Jarda, dříve Gvardějec, kýval vážně hlavou jako rozšafný soused; teprve po vojákově odchodu se ukázalo, že kývá hlavou neustále, jen s docela malými přestávkami. Přinesl si to

/Dívka:/ z války, ohlušen někde u Labe, když už se zdálo, že i konům nastává lepší život. U lidí by tomu řekli nervový šok nebo tik, ale kdo se stará o konské nervy ?

Hoch: Tak se tedy ten voják konečně rozloučil. Pořád cosi drmolil o tom, že "strielať pri lóšadi něnádo", ale nikdo mu stejně nerozuměl. A Jarda zůstal u Králů, protože ho v hospodářství potřebovali. Svědčil mu život na vsi a zvykl si na veliké ticho ve Stříbrném Přívozu. Všichni si zvykli na to, že je to dobrý kůň, trochu jiný než podsadití vesničtí tahouni, ale o nic horší.

Dívka: I na to kývání hlavy si zvykli, a děti se chlubily sousedům a učitelům, že s Jardou je možno mluvit nejen na Štědrý večer, když hovoří všechna zvířata, ale po celý rok. Jen co hodily tašky s učením do seknice, šly do stáje. "Jardo, jsi kůň ?" ptaly se děti. A Jarda jim přikývl, že je. "Jardo, pustí nás táta v sobotu do biografu ?" A Jarda kýval, že je táta pustí. Jednou se také optaly: "Jardo, bude válka ?" A Jarda kýval, smutně, ale rozhodně. Ale nikdy neřekl, kde a kdy.

Hoch: Bláznivej Jarda mu začali říkat, když jednou v sobotu do Stříbrného Přívozu přijeli myslivci a pořádali hon na srnčí. V neděli, už za rozbřesku, začali v lese za Královými bouchat. Jarda stál v chlévě vedle Stračeny, a jen zaslechl první výstřel, zastříhal ušima, srst se mu zpotila a přestal žrát. Když vystřelili podruhé a potřetí, klekl si, těžce a nemotorně, protože už nebyl mlád, a schoval dlouhou citlivou hlavu pod žlab. Když to bouchlo v lese blízko hned a chalupou, utrl se Jarda ze řetězu a běžel v šíleném kalupu ze Stříbrného Přívozu někam

/Hoch:/ pryč, někam na východ. Celý den se neobjevil, ani během noci na pondělí, a v pondělí příklusal až pozdě odpoledne, vyhublý a zemdlený, s očima bez lesku a s hlavou skloněnou. Děti přivítaly Jardu zvědavě, ale trochu nedůvěřivě: "Jardo, že jsi bláznivej ?" A Jarda jim zakýval hlavou, že je. Zeptaly se ho ještě pro jistotu: "Jardo, že jsi cvok ?" I na to jim Jarda zakýval. A tak se to rozneslo po celém Stříbrném Přívoze a dalekém okolí, a všichni věděli, že u Králů mají bláznivého koně, který je dobrý tahoun, ale ze střelení je cvok. Ale nikomu to nevadilo.

Dívka: Žil ve Stříbrném Přívoze školou povinný uličník a chuligán Franta Rosáků. Ten už lidem vadil víc, i když věděli, že chuligánství je vlastně druh bláznovství. Je to ovšem bláznovství hluché a většinou kruté. Chuligán se vyrazí na cizí účet, protože sám sebe nebaví. Hledá slabé a vysílené, dobromyslné a naivní a dokazuje si na nich výhody drzosti. Jednoho dne zjistil chuligán Franta Rosáků, že se Jarda, starý kůň od kavalerie, bojí výbuchů. V Sázavě byla právě pout, a tam Franta přišel na ten náramný nápad. Koupil půl tuctu žabek a nasypal je na asfaltku v tom místě, kde z ní odbočuje cesta ke Královic chalupě, a číhal za bukem, co z toho bude.

Hoch: Bláznivej Jarda měl na sobě sváteční postroj, byl čistě vyhrěbelcován a cválal si to s fůrou sena spokojeně po asfaltce, kývaje hlavou jako starý sedlák. Přicválal k odbočce, chtěl si to zahrnout do chlíva, a tu najednou vyskočily ze země ohnivé žabky s příšerným praskotem a třeskotem, pekelně zasmrděly po síře a fosforu a čoudily černě a rudě. Franta za bukem se tiše a mohutně radoval. Hospodář přitáhl opratě a pomyslel si: "Teď je ámen, já toho cvoka neudrím !"

Dívka: Ale bláznivej Jarda neudělal nic. Nesplašil se. Chvilí stál a třásl se po celém kostnatém těle jako osika, kapky potu z něho vyskakovaly jedna za druhou jako brilianty, nejvíce na štíhlé šíji a hnědém hřbetě. Najednou pod ním poklesly nohy, padl na kolena jako raněný člověk a začal naříkat takovým vysokým koňským ržáním, že se tomu žádný ženský pláč nevyrovná. Byl to pláč jímavý a pronikavý, trval dlouho a bylo ho slyšet po celé vesnici. A tři dědači, kteří sloužili u dragounů, to nevydrželi doma a vyšli na zápraží, každý na jiném konci vesnice, a jejich staré vojácké srdce se v nich sevřelo. Nejstarší říkal /hoch/: Tak ržáli koně, když je poprvé chytil plyn u Doss Alta ! /dívka/: A prostřední vzpomínal /hoch/: Takhle mně umíral ryzák pod Ravou Ruskou, když ji dostal do břicha. Trhavou dum-dumu. /dívka/: A třetí, o rok mladší než druzí, si řekl /hoch/: Kulku do hlavy, jako v Monte Negru ! Jiné pomoci ti není !

Dívka: A den byl svěží, šeríky ještě plně nerozkvetly, i nebe bylo čisté, jarní a veselé, s malinkou šedivou čmouhou po letadle.

Hoch: Jarda už neržál. Ležel na asfaltce a čím dál pomaleji kýval svou dlouhou a citlivou hlavou. "Vstávej, Jardo !" řekl hospodář, "neboj se, koníčku !" - Jarda naposledy kývl hlavou, že jako rozumí, ale už nevstal. Byl to docela obyčejný nervový šok, který se vyskytuje nejen u konů, ale i u lidí, kterým moc stříleli u hlavy.

Dívka: Neházejte jim pod nohy žabky. Může je přepadnout smrt, která je vlastně nikdy nepřestala vést v evidenci...

Tma - hudební předěl

II. přestávka

Milenci z bedny

Na scéně veliká bedna, na horizontu "okno" na projekci. Přední stěna bedny může být případně průsvitná, aby bylo při nasvícení v bedně vidět dovnitř na vnitřní kresby. To záleží na technických možnostech.

Vypravěč /případně hlas z magnetofonu; při jeho slovech se ostře nasvítí bedna/:

Odkud se ta bedna vzala, to nikdo neví, ani domovní důvěrník ani domovnice ani pan Masopust. Říkalo se, že ji jednou přivezl menší méblák, žlutě lakovaný, odřený a bez nápisu, takže se od prvního dne nevědělo, kdo byl dovozcem a kdo adresátem. Ležela na dvorku; nápadná a barevně sladěná, vyhřívala si staré dřevo na slunci. Do večera si jí nikdo nevšiml, až těsně po půlnoci o ni zakopl klavírista Ludvík Vošahlík, který se vracel z oslavy svého absolventského koncertu. Příští den bednu očuchala kočka Mařena. Vyzkoušela ji drápkem, obešla ji dvakrát nebo třikrát krokem dravce - a nechala ji být. Když pan Masopust vycházel na ulici, napadlo ho, že chtěl tu bednu rozsekát a spálit. Ale nerad se vracel, byl pověřčivý. Tak si bedna zachránila život, neboť život má všechno, i bedny.

Bedna měla výhodnou polohu. Ležela stranou od hlavních komunikací na dvorku, na sever od klepadla, jihovýchodně od popelnic. Dopoludne do ní svítilo slunce, odpoledne ji zaplavovaly měkké, modravé stíny. Byla velká, vlídná, voněla starým dřevem a koloniálem - skořicí, kakaem, pepřem a vanilkou. První měsíc se v ní schovávali milenci. Snad se pro jejich úmysly nehodí slovo schovávali, nechtěli se schovávat, chtěli být jen spolu. Dívka byla krátce ostříhaná a jmenovala se Slávka. Mládenec, jménem Jožka, byl malíř,

/Vypravěč:/ který si ještě nezamaloval. Živil se jako grafik a nevydělal si zatím ani na hodinky. Jen na kalhoty z manšestru. Měl ještě černý svetr, ručně pletený, ovšem jinou dívkou. A ti dva - ale to už uvidíte sami...

Jožka, Slávka - vykouknou z bedny.

Slávka: Stejně je ta bedna fajn. Tady jsme aspoň sami a nikdo na nás nečouká. Je to vlastně docela pěkný bejvák.

Jožka: A jak vidíte, milostivá, je útulně zařízen. Krásný výhled, žluté záclonky, na okně tulipán, v rohu gauč...

Slávka: ... ale víte, co, mistře, mi tady chybí ?

Jožka: Chcete snad ledničku ?

Slávka: Ano, právě tu !

Jožka: Ó, prosím ! Máte ji mít ! A chcete plynovou nebo elektrickou ?

Slávka: Myslím že... raději elektrickou !

A ještě si objednáám peršana, pravého buchara !

Jožka: Prosím. Jak si rače přát !

Matka /volá/: Slávko ! Domů ! A hned ! Já ti dám se někde courat !

Slávka: Jejída ! Máma ! To zas bude průšvih ! Ahoj !
/letmo ho políbí/

Jožka: A kdy zas přijdeš ? Slávko ! Slávko !

A je pryč. Ani se mi nechce domů. Že bych se tu vyspal ? Teplo je už dost, a pršet snad nebudě. Přikreju se kobercem...
/usíná/

/Zatím se setmělo - případně měsíček, slavičí tlukot atd.č.../

/Po chvíli svítání - je ráno/

Jožka /se probouzí, protahuje/: Ani to tu nebylo tak špatný. Ani se nedivím, že ten Diogenes bydlel v sudě...

/do bedny padne kámen v papíru/: Co to je ? A jéje, letecká pošta !

/čte/: Milý Jožko, naši si na mě zasedli, že se toulám a že všechno vědí. Ale nevědí nic, a ty také nevíš nic. Jožko, už mě dnes nečekej, a moc sem nechod, vono se to nějak srovná. A nemysli si, že o Tobě nevím, že máš ještě jinou. Ten svetr není koupenej, ten je pletenej, a vzala ti míru. Buď hodnej, já tě nepřestanu mylovat. Slávka.

- Douška: Namaluj tam televizor s velkou obrazovkou ! A opíkač topinek. To je pěkný. Nemám sem chodit a mám namalovat televizor... To může vymyslet jen ženská ! /zaleze do bedny, hvízdá a maluje/

Chlapeček a holčička přicházejí k bedně a zvědavě do ní nakukují.

Chlap.: Pane, co tu děláte ?

Jožka:/vykoukne/: Já tu bydlím.

Chlap.: V bedně se nedá bydlet.

Jožka: Ale dá.

Chlap.: Ale nedá.

Jožka: Ale dá. Dyť v ní bydlím.

Chlap.: A ste vy člověk ?

Jožka: A co sis myslel ? /vstává a napřimuje se/

Chlap.: Já; mám knížku, a tam je takový černý strašidlo a vypadá skoro jako vy...

Jožka /se směje/: ..jenomže já nejsem strašidlo, já jsem malíř. Pojdte se podívat, jak jsem si to tady zařídil !

Děti koukají do bedny: Jů, to je hezký ! /řiká holčička/

Holč.: Na tom okně, to jsou záclony ?

Jožka: Ano, vážená slečno !

Chlap.: Jo, záclony ! Dyk je to jen namalovaný !

Holč.: Ale jsou květovaný. A prací ! /objeví "dveře":
Podívej, tady jsou dveře ! /k malíři/: To tady
bydlíte pořád ?

Jožka: Pořád ne. Někdy taky bydlím jinde. Ale nerad.

Holč.: A nebojíte se, že se vám sem někdo nastěhuje,
když tu nejste ?

Jožka: Aťsi.

Holč.: To bychom tu mohli bydlet taky ?

Chlap.: Di ty hloupá, dyk nemáš degret.

Holč.: Nojo. To nemáme... /posmutní/

Jožka: Že nejsem byrokrat, tak já vám ten degret udě-
lám /kreslí ho/
Ale...jste manželé ?

Chlap.: Co to povídáte, pane, dyk jsme děti !

Jožka: Nojo, ale to s ní nemůžeš bydlet v bedně, když si
ji nechceš vzít. Vrať dekret a koukej plavat !
Na co si hraješ ?

Chlap.: Já si rád hraju na válku, ale chci mír ! Taky
si rád hraju na policii.

Jožka: Tak vrať degret !

Holč.: A já si ráda hraju na tatínka a na maminku.

Chlap.: Pane, nechte nás tu bydlet !

Holč.: Buďte tak hodnej, pane...

Chlap.:... a nechte nám ten nábytek...

Holč.: ...co vám to udělá...

Jožka: Tak si plácnem. A bydlíte tu dlouho, dívejte se na zrcadlo, a když vám bude smutno, tak si pusťte televizi. A když vám bude ještě smutnějc, pozvete si černého kocoura s elektrickým ocasem.

Holč.: A když nám bude ještě víc smutno ?

Jožka: Uvařte si polívku.

Chlap.: A když nám bude nej-nej-nejsmutnějc ?

Jožka: Lehněte si do postele. A já vám tady ještě přimaluju klec s kanárem a visací zámek na dveře, - Tak, a nikdo na vás nemůže. Jen já a Slávka. Znáte Slávku ?

Holč.: Já ji znám!

Chlap.: Já ji znám taky !

Holč.: Ona má, prosím, trest, že se courá...

Jožka: Mně se líbí. Vám ne ?

Holč.: Nám se taky líbí.

Jožka: Copak asi dělá ?

V "okně" stín česající se Slávky/

Holč.: Tak už jděte, pane. Nezdržujte se.

Jožka: Mějte se tu hezky a.../šmátrá po kapsách, vytahuje sklíčko a měděný drát/: tady máte něco do domácnosti !

Holč.: Nač to je, pane ?

Jožka: Jen tak. Pro štěstí.

Chlap.: Děkujeme !

Holč.: A nemáte náhodou šitíčko ?

Jožka: Náhodou nemám, děvenko.

Děti: Tak nashledanou !

Holč.: Ten pan malíř je stejně hodnej, že nás tu

/Holč.:/ nechá bydlet !

Chlap.: Hm. - Ale co budeme dělat ?

Holč.: Já se ti dívím, tatínku, že se tak můžeš ptát.
Já musím vařit a ty zatím uklid. Uvařím ti
polívku a upeču buchty.

Chlap.: A mám taky vyluxovat ?

Holč.: Vyluxuj, tatínku, vyluxuj ! Já si zatím sko-
čím nakoupit. /potká Slávku/: Nazdar, Slávko !

Slávka: Ahoj! Copak děláš ?

Holč.: Ále - já mám práce ! Teď jdu nakoupit na oběd.
A heč, Slávko, ty bydlíme ve vaší bedně !

Slávka: Já vo žádný bedně nevím.

Holč.: Slávko, a už nám sem nechoďte, my na to máme
degrét !

Slávka: To neplatí, vždyť nejste svoji !

Holč.: No... ale pan malíř nám to dovolil ! A už mů-
žete ven, Slávko ?

Slávka: Zítra jdu na ples do Repre.

Holč.: To já jsem zas ráda doma. Ale už musím jít
vařit. Nashledanou !

Slávka: Nashledanou, mladá paní !

Holč.: Tak už jsem tady, tatínku. Já budu vařit
a ty si zatím můžeš přečíst noviny.
Co je v novinách, táto ? Já ti dám do
polívky nudle, jo ?

Chlap.: Ale nic, to víš, ženo. To nestojí za řeč.

Holč.: Bude válka, táto ?

Já jsem proti válce. Jsi také proti válce,
tatínku.?

Chlap.: Proti vopravdický sem, ale levorvery na

/Chlap.:/ kapsle by mohly zůstat. A malinký kanónky
taky.

Holč.: U mě v bytě se střílet nebude. V mém bytě
bude pořádek !

Chlap.: A co by se nestřílelo ! Bude a basta !

Holč.: A nebude !

Chlap.: Bude !

Holč.: Nebude ! A nehádej se se mnou !

Chlap.: Musíme se hádat, dneska jsme se ještě
nehádali.

Holč.: Dyk je hezky, nech to na zítra...

Chlap.: Tak dobře, tak zítra...

Holč.: Nebo pozítří... nebo až ti řeknu...

Chlap.: Tak to necháme na čtvrtek. Nevíš, kdy
bude čtvrtek ?

Holč.: My se vůbec nebudeme hádat, když bude hezky.
Jen když bude pršet.

Chlap.: To nejde ! Jsme manželé, tak se musíme hádat,
i když neprší.

Holč.: /sedí na bobku před bednou, leští nádobíčko
a popotahuje si zástěrku/

Chlap.: Co to furt stahuješ ?

Holč.: Já nic nestahuju !

Chlap.: Tu zástěru. Dyk je to na nic.

Holč.: To se tak dělá. To se takhle stahuje...
Ulož to nádobí !

/Chlap./ odchází s talířkem do bedny/

Holč.: Tatínku, malíř povídal, že se máme vzít.
A Slávka se mi smála, že nejsme svoji.

Chlap.: To máš jedno, dyk sme děti.

Holč.: Ale máme degkrét...

Chlap.: /dloube se v nose - po chvíli/: Nojo, a kde jsou ty svatby?

Holč.: /radostně/: To já ti řeknu. Já tě tam zavedu.
Je to za rohem a říkájí tomu r o d n i c e.

Chlap.: A jó...

Holč.: No, a tam pudem, a budeme svoji. Já si vezmu to zelený péro vod papouška.

Chlap.: ...a pak mi ho zas pučíš, jo?

Holč.: Jo. A půjdem, ne?

Chlap.: To musíme hned? - Ženo, člověče, a máš ty vůbec závoj?

Holč.: Já nešťastnice, vždyť já vážně nemám závoj!

Chlap.: No jo, to je chyba. To ovšem nemůžeme mít svatbu. Bez závoje to nejde.

Holč.: Tak já si půjčím od Slávky. A dám si do něj to zelený péro...
Slávko!

Slávka /vyjde ven/: Copak chceš?

Holč.: Slávko, já mám zelený péro vod Lory.

Slávka: Tak si ho strč za klobouk.

Holč.: Já nemám žádnéj klobouk. Ani závoj nemám.
Ale teď se provdám. Ještě dneska. Půjčte
mi nějaký závoj!

Slávka: Tak ty se budeš vdávat? Za toho tyýho pitomce?

Holč.: Von není pitomej, Slávko, von je jen umíněnej.
A půjčíte mi ten závoj?

Slávka: Tak počkej, já ti něco přinesu.
/přinese závoj/: Tady máš!

Holč.: Děkuju vám, Slávko !

/k chlapečkovi/: Tak už jsem tady.

Chlap.: Hele, puč mi to zelený péro, budu si hrát na Indiány.

Holč.: Dyk máme přece dneska svatbu !

Chlap.: A jó. A dneska ?

Holč.: Ano. Dneska. Teď hned. A dem !

Chlap.: /otráveně/: Tak dem !

/odcházejí - projekce ulice, náměstí, radnice se schodištěm/

Holč.: Koukej ! Radnice !

Chlap.: Než tam dojdem, určitě umřem.

Holč.: Dyk je to kousek. Já už tam byla několikrát a jsou tam jen židle. Mluví tam oholený pán. A k tomu si pouští desky.

Chlap.: Ježíšmarjá, těch schodů ! Kdo to má vylézt ? Co tam řeknem ?

Holč.: To, co všecy. Říká se tam jen ano.

Chlap.: Jenom ano ?

Holč.: Jo.

Chlap.: To přijdeš a řekneš ano a zas jdeš ?

Holč.: Jo.

Chlap.: Tak pojď domů. To nestojí za to. Budem si hrát v bedně.

Holč.: Já si s tebou nebudu hrát, když si mě nevezmeš.

Chlap.: Tak si budu hrát sám, a ne s holkama.

Holč.: /sedne si na schod a začne brečet/

Chlap.: Nebul. Holky vždycky hned beče. Co sem ti udělal ?

Holč.,:/plačky/: Já měla zelený péro. A kde mám to svý zelený péro ?

Chlap.: Já papouškovi jedno vytrhnu a možná, že bude ještě víc zelený. Já si ho nejdřív vochočím a pak ho voškubu.

Holč.: /ještě plačky, ale už méně/: Já ti prala záclony a pekla malý buchty. A ty si na mě vošklivý.

Chlap.: Dyk sme si hráli. - Já toho papouška voškubu. A ještě ti dám žvejkačku. Já ji mám nalepenou na bedně, žvejkal jsme ji jen půl dne.

/Ozve se dechovka/

Chlap.: Vojenská hudba ! To bude přehlídka !

Holč.: Di, ty hloupý ! To hrajou na svatbě ! Pojď, táto, dem !

Chlap.: Nestrkej, dyk du...

/Ve svatební síni - z pásku Poem - oddávací formule - svatební obřad - do toho poznámkami vpadají děti/

Holč.: Tatínku, von má černou kravatu jako pan Masopust !

Chlap.: Tichó ! Drž hubu !

Holč.: A nevěsta je celá bílá. Nevíš, tatínku, proč je jeden celej černej a druhej celej bílej ?

Chlap.: Do toho nám nic není. Dyk sme děti !

Holč.: Tatínku, řekni ano, a já řeknu taky ano. A jako že si vyměníme prstýnky.

Chlap.: Já si nic vyměňovat nebudu.

Holč.: Tak aspoň řekni Ano !

Chlap.: No tak jo.

Holč.: Ano.

Holč.: Tak dem. Už jsme svoji.

Chlap.: Já ... jsem můj, já nejsem žádný svoji ! Ty seš svoji !

Holč.: To se jen tak říká. To je takový slovo, tatínku, když dva mají po svatbě, tak jsou svoji.

Chlap.: To je jen jako ? - Tak dobrá.

Holč.: A teď pojedem na tu svatební cestu.

Chlap.: Kam ?

Holč.: Na svatební cestu. To se jde nejdřív nalevo, pak napravo a pak přes hory a dolů.

Chlap.: Já du domů. Mě bolí břicho.

Holč. /začíná popotahovat/:

Chlap.: Když teda chceš na tu cestu, tak na ní půdem.

/Jdou - uvidí bílého pejska/

Holč.: To je hezkej pejsek ! Já bych chtěla mít bílýho pejska ! Aby nám hlídal bednu.

Chlap.: Já mám bílýho pejska, ale ten je v Itálii. On v tý Itálii má malou boudičku hned u moře, a když tam připluju na loďce, tak už z dálky ňafá.

Holč.: Vem mě jednou do tý své Itálie. Já bych chtěla toho pejska aspoň pohladit. - Ale ty stejně kecáš.

A vůbec. Nemusíme všechno mít. Někdo nemá ani bednu a taky musí žít.

/Projekce lahůdkářského krámu/

Chlap.: Jé, to je dobrot !

Holč.: Tatínku, taky ti tečou sliny ?

Chlap.: Mně tečou na uherský salám. A na co tečou tobě ?

Holč.: Mně tečou na banány. A taky mi tečou na pečené kuře.

Chlap.: Ono je na světě hodně dobrot. Ale největší dobroty se nedávají do výkladů. Největší dobroty se pečou v troubě a doma se sní.

Holč.: Naše máma není žádný jedlík. Když máme doma dobrůtky, tak na ně nemá chuť. Ona de do kuchyně a říká: Já si raděj vezmu kus buchty, to je moje.

Chlap.: Oni lidi všechno nemůžou jíst. Oni by to rádi snědli, ale nemaj na to.

Holč.: On prej bejvá ještě ve světě hlad. Může člověk, tatínku, z hladu umřít ?

Chlap.: Z hladu ještě nikdo neumřel. Když má moc velký hlad, tak se potom nají.

Holč.: Oni prej ještě umírají ve světě taky mimina. Oni křičí a brečí a nikdo jim nerozumí, protože ještě neumějí mluvit. Tak jim strčí dudlík a oni řvou dál, až se uřvou a umřou.

Chlap.: Nepovídej. To kecáš.

Holč.: Tatínku, mě ti tak bolí nohy !

Chlap.: Tak půjdem domů. Už je stejně pozdě. To to doma slízнем !

/Několik projekcí ulic a domů/ /Děti přicházejí k bedně. Paní správcová zametá dvůr./

Děti: Dobrý večer, paní správcová !

Správcová: Dobrý večer, děti ! Kdepak jste se tak dlouho toulaly ?

Chlap.: My jsme měli svatbu.

Holč.: A teď jsme ještě byli na svatební cestě.

Spr.: Podívejme se ! Tak vy jste byli na svatební cestě?
A jestlipak jste se taky povozili ?

Holč.: To prosím ne. My jsme chodili pěšky.

Chlap.: A už nás moc bolí nohy. A asi dostanem, že
jdeme pozdě.

Spr.: Tak víte co? Když jste nejezdili, tak já vám
otevřu výtah a pojedeme dvakrát nahoru a
dvakrát dolů. A bude po svatební cestě.
Měj ji rád, ty kluku mrňavá. Buď na ni hodný,
ty malý neřáde ! ... i když je to jenom hra...

Setmění scény. Do tmy hádka, domlouvání, dětský pláč
/z pásku/. Po chvíli světlo. U bedny se scházejí děti.

Holč.: Ahoj !

Chlap.: Těpic !

Holč.: Já si s tebou nesmím hrát...

Chlap.: Já si s tebou taky nesmím hrát.../sedají
si každý k jinému koutu bedny/

Chlap.: To je škoda, že si nesmíme hrát. Já musel
dát čestné slovo.

Holč.: Já jsem dala taky čestné slovo. A dokonce
velké čestné.

Chlap.: Nojo. Už je to tak. Tak pusť rádio.

Holč.:/jako pouští rádio, dělá poruchy a vysílá/

Chlap.: Zase sífónie !

Holč.: Pořád ty sífónie, tatínku.

Chlap.: To je škoda, že si nemůžeme hrát...

Holč.: Já přeperu ty záclony a pak ti dojdou, táto,
pro pivo.

Chlap.: Až vyleze papoušek, vytrhnu mu zelené péro !
Já ti pak to péro dám a budeš ho mít.

/Během posledních vět se k sobě přibližují, až opřeny zády o sebe usnou. - Přichází Jožka se Slávkou - drží se za ruce/

Slávka: Zas nám vlezli do tý bedny, jako by jinde bylo málo místa na hraní...

Jožka: Podívej, jak hezky spí... Pojď, ať je nevzbudíme.../po špičkách odcházejí.../

Vypravěč: Z bedny se slabě ozýval hukot rychlíku, který se právě rozjel. Pára krátce vybuchovala, kola hřměla rychleji a rychleji. Vysoko nad nimi byl čtverec zelenavého jarního nebe, obroubený okapy. Na střeše trčel lesík antén, a každá z nich vypadala jako člověk s rozpřaženými rukama, který se na křižovatce snaží zastavit něco, co nejde. Velké moře bez břehů proudilo všemi směry, nahoru a dolů, a země se v něm pohupovala jako papírová lodička.
A v té lodičce seděli tatínek a maminka, tatínek vesloval a maminka mu pletla černý svetr.

/Jako závěr celého pořadu možno ještě připojit následující báseň/

Hoch: Jednoho mlhavého rána, v němž hořelo zastřené
světlo,
vše v zelenavém dýmu, kalužiny jako slepá
zrcadla,
našel jsem starou školu, stála docela stranou.
Ten zvláštní zelený soumrak do malých oken
jí lehl,
ten zvláštní zelený soumrak, jak v starém
kalendáři.
Nakouk jsem přízemním oknem, schovaný za hustý
brečtan.
Tak divnou třídu nikdo z vás nikdy neviděl.
Prázdná černá tabule, mapa, vycpaný orel,

/Hoch:/ modrý globus oblohy a stará učitelka...

Dívka: Malý Kolumbe, Ludvíčku Beethovene, malinký
Einsteine,
Vilíku Shakespe re, Volodko Iljiči, Maryčko
Sklodowska,

Hoch: tak vás vyvolávala ta stará příšná žena,

Dívka: Kryštofe, co děláš s tím vejcem, schovej je na
svačinu,

Alberte, proč se zas cucháš, co je tam za tím
oknem ?

Nebe? Tak vidíš, Alberte, já ti to vždycky
říkala.

Vilíku, co máš pod lavicí? Zase už pimprlata ?
Vám se nelíbí škola? Nedá se nic dělat, děti.
Nic není než škola, od začátku až do konce.
Jen chvilku, ještě jen chvilku musíme, děti,
vydržet.

Blíží se vaše dospělost. Čeká vás vysoká škola.
Buďte jen trochu hodní, nechte těch praček v
přestávkách,
do toho, děti, do toho, Alberte, necháš
Maryčku !

Kryštofe, co děláš s tím vejcem? Vajíčko není
na hraní.

Hoch: Ta divná malá škola, co stála docela stranou.
Jak se ta škola kolébá, jak stará plachetnice,
jak stará Santa Maria, plující k neznámým
břehům,

vzhůru, lodičko, vzhůru, ty naše drahá skořápko,
je cítit kouř nových ohňů, šumění světelných dálek,
Kryštof neuměl zeměpis, Ludvík měl čtyřku ze
zpěvu,

vzhůru, lodičko, vzhůru, však někdo zas křikne
Z e m ě !

/ Hudba - tma - konec pořadu /

